

عدالت و قضاوت در اسلام

مؤلف:

حجت الاسلام والمسلمین روح الله احمدیان (بختیاری)

کارشناس ارشد حقوق بین الملل

مشاور و کارشناس امور بین الملل

مجمع تشخیص مصلحت نظام

مدرس دانشگاه

www.ketab.ir

سرشناسه	:	احمدیان، روح‌الله، ۱۳۵۶ -
عنوان و نام پدیدآور	:	عدالت و قضاوت در اسلام / مولف روح‌الله احمدیان (بختیاری).
مشخصات نشر	:	انتشارات حایر، ۱۳۹۵.
مشخصات ظاهری	:	۱۹۰ ص.
شابک	:	978-600-7209-49-3
وضعیت فهرست‌نویسی	:	فیا
یادداشت	:	عنوان به انگلیسی: Judgment and justice in Islam
یادداشت	:	کتابنامه.
موضوع	:	اسلام و عدالت
موضوع	:	Islam and justice
موضوع	:	عدالت اجتماعی -- جنبه‌های مذهبی -- اسلام
موضوع	:	Social justice -- Religious aspects -- Islam
موضوع	:	قضاوت -- جنبه‌های مذهبی -- اسلام
موضوع	:	Judgment -- Religious aspects -- Islam
موضوع	:	اسلام و حقوق
موضوع	:	Islam and law
موضوع	:	قوت (فقه)
موضوع	:	Judgment (Islamic law)
رده‌بندی کنگره	:	BP۲۳۰/۱۲/ف۳ ۴۱۳
رده‌بندی دیویی	:	۲۱/۴۸۱ ۴
شماره کتابشناسی ملی	:	۴۳۵۸۱۳۰

Hayerpres@hayerpres.com

تهران - صندوق پستی: ۱۶۱۸-۱۳۴۴۵ تلفن: ۶۹۴۸۹۹۵ - ۰۹۱۲ - ۰۹۱۵ - ۶۲۰۰۰۲۱ (۰۲۱)

عدالت و قضاوت در اسلام

مؤلف: روح‌الله احمدیان
ناشر: انتشارات حایر
نوبت چاپ: اول / ۱۳۹۵
شمارگان: ۱۰۰۰ جلد
شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۷۲۰۹-۴۹-۳
قیمت: ۱۰۰ ۰۰۰ ریال

حق چاپ محفوظ است.

فهرست

۱۰.....	درباره مولف
۱۱.....	مقدمه

فصل اول

۱۳.....	مفهوم جامع عدالت
۱۴.....	عدالت، اصل اولی ذاتی
۱۹.....	عدالت به حمل شاره مناعی
۲۱.....	عدالت به حمل مانع صاعی دارای سه نوع می باشد
۲۱.....	اصول عدالت شکلی
۲۳.....	اصول عدالت صیانتی
۲۴.....	اصول عدالت کیفری
۲۷.....	اصول عدالت توزیعی
۳۲.....	عدالت از منظر اندیشمندان
۳۵.....	مفهوم عدالت در لغت
۳۷.....	مفهوم عدالت در فقه
۳۸.....	عدالت از منظر اصطلاح فقهی
۳۹.....	عدالت اجتماعی
۳۹.....	عدالت و مساوات
۴۰.....	جایگاه عدالت در اسلام
۴۲.....	بررسی جامع مفهوم عدالت از دیدگاه اسلام
۴۴.....	مفهوم عدالت در حقوق
۴۴.....	افلاطون و عدالت اجتماعی
۴۵.....	ترجیح منافع قابل احترام تر
۴۶.....	عدالت صوری و ماهوی
۴۶.....	ارسطو و نظریه عدالت
۴۷.....	عدالت طبیعی و حقوقی
۴۹.....	نقد تعریفها دشواری اعمال ضابطه ها

۵۱	شناخت عدالت و اختلاف در تشخیص عدالت
۵۳	چهره اخلاقی عدالت و هنر شناخت آن
۵۴	قلمرو حقوق و گرایش قواعد حقوق به سوی عدالت
۵۵	جدایی دو قلمرو حقوق و عدالت
۵۸	عدالت و نظام معیار نیک و بد حقوق
۵۹	اهمیت قضاوت در اسلام
۵۹	مشروعیت قضاوت
۶۰	قضاوت در عصر غیبت
۶۱	قضاوت فقیهها
۶۷	معنای لغوی قضاوت
۶۷	اقسام قضاوت
۶۸	قضاوت مطلق چیست
۶۹	قضاوت مأذون چیست
۶۹	اهمیت مقام قضاء از دیدگاه قرآن
۷۰	شرایط قاضی در اسلام
۷۰	شاخصه‌های عدالت قضایی از دیدگاه امیرالمؤمنین (علی ع)
۷۱	مبنای قضاوت و حکم
۷۱	استقلال قضائی
۷۲	علنی بودن محاکمه
۷۲	سرعت عمل در دادرسی
۷۲	اصل فردی کردن مجازات‌ها
۷۳	حق دفاع و وکیل گرفتن برای متهم
۷۳	حق نقض حکم و استیناف
۷۴	اصل برائت
۷۴	اصل مساوات
۷۴	اخلاق قضایی از منظر امیرالمؤمنین (علی ع)
۷۵	دعوت به صلح و سازش
۷۶	فلسفه مجازات از دیدگاه امیرالمؤمنین (علی ع)
۷۶	اصل کرامت انسانی در برخورد با مجرمین و متهمان
۷۷	احادیثی درباره قضاوت و داوری کردن
۸۰	مبدأ مشروعیت قضاوت

۸۱	 مبنای قضاوت برچه اساسی صحیح است
۸۱	 فرمان امیرالمومنین علی (ع) به مالک‌اشتر
۸۳	 اصول ادله اثبات حکم
۸۴	 حق دفاع دادن به متهم
۸۴	 تشویق به داوری و صلح، قبل از قضاوت
۸۵	 برابری همه در حکم و اجرای عدالت
۸۶	 علنی بودن محاکمه
۸۶	 سهولت قضاوت و سرعت اجرا
۸۷	 نظارت بر قضاوت قاضیان
۸۷	 فلسفه مجانی است
۸۹	 برانته متهم قبل از اثبات محکومیت او
۸۹	 اخلاق قضایی
۹۱	 تعریف قاضی
۹۱	 معنای لغوی قاضی
۹۱	 معنای اصطلاحی قاضی
۹۱	 شرایط و خصوصیات قاضی در فقه شیعه
۹۲	 انواع قاضی
۹۳	 انواع قضاوت و دادرسی
۹۴	 قضاوت و قوه قضاییه از دیدگاه امام خمینی (ره)
۹۷	 منع زنان از قضاوت
۹۹	 آیا اسلام زن را از قضاوت منع کرده است
۱۰۱	 اجماع در مسأله قضاوت زنان
۱۰۳	 عدم جواز قضاوت زن در اسلام (روایت ابوخیثمه)
۱۰۴	 وصیت پیامبر (ص) به علی (ع) و قضاوت زنان
۱۱۰	 بررسی قضاوت زنان در اسلام، حقوق داخلی و بین‌المللی
۱۱۲	 قضاوت زن در اسلام
۱۱۲	 دیدگاه فقه‌های امامیه نسبت به قضاوت زنان
۱۱۲	 مخالفین قضاوت زن
۱۱۴	 موافقین قضاوت زن
۱۱۵	 دیدگاه اهل سنت نسبت به قضاوت زنان
۱۱۶	 نقد اندیشه محرومیت زنان از قضاوت دلایل نقلی

۱۱۶	نقد اندیشه محرومیت زنان از قضاوت دلایل عقلی
۱۱۷	قضاوت زنان قبل از پیروزی انقلاب اسلامی
۱۱۸	قضاوت زن در نظام جمهوری اسلامی ایران
۱۱۸	مصوبه تبدیل رتبه قضایی بانوان به رتبه اداری مصوب ۱۳۵۸/۷/۱۴
۱۱۸	قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۵۸
۱۱۹	قانون شرایط انتخاب قضات مصوب ۱۳۶۱
۱۱۹	ماده واحده الحاقی به شرایط قضات بهمن ماه ۱۳۶۳
۱۱۹	تبصره ۵ الحاقی به قانون شرایط انتخاب قضات مصوب سال ۱۳۶۳ مصوب ۱۳۷۴
۱۲۱	قضاوت زنان در کشورهای اسلامی و غیراسلامی

فصل دوم

۱۲۳	قضاوت در اسلام
۱۲۵	جایگاه قضاوت در اسلام
۱۲۶	ضرورت وجود دستگاه قضایی در جامعه
۱۲۷	سیمای قاضی از دیدگاه حضرت علی علیه السلام
۱۲۸	نظر اسلام درباره قاضیان ستمگر
۱۲۸	موقعیت حساس قاضی در اسلام
۱۲۹	شرایط قاضی هنگام قضاوت
۱۳۰	الگوی قضاوت اسلامی در آینه قرآن کریم
۱۳۲	عدالت قضائی از منظر حضرت علی (ع)
۱۳۳	اقسام عدالت
۱۳۴	ضرورت و اهمیت قضا در اسلام
۱۳۵	حق و عدالت، مبانی قضاوت
۱۳۵	احقاق حق و عدالت با ابزار قضاوت
۱۳۷	اهمیت قضاوت در اسلام
۱۳۸	شرایط قاضی و قضاوت در اسلام
۱۴۱	مبانی قضاوت
۱۴۲	نظارت بر قضات
۱۴۳	طرح قاعده، امر قضاوت شده در فقه و حقوق
۱۴۴	عدم امکان تجدید دعوی در وصول حکم یک قاضی به قاضی دیگر
۱۴۴	تصریح فقها در مورد نحوه جواب مدعی علیه مبنی بر اقرار یا سکوت و یا انکار

۱۴۵	تصریح فقها در مورد تبدل حکم و آمدن قاضی جدید به جای قاضی قبلی است
۱۴۶	علت عدم تتبع در حکم قاضی
۱۴۷	طرح قاعده در حقوق
۱۴۹	اثبات امر قضاوت شده
۱۵۱	مبنای قاعده در اسلام
۱۵۳	قاضی مأذون کیست
۱۵۴	اجتهاد قاضی مأذون
۱۵۵	اصل اولی و ثانوی در قاضی
۱۵۶	قضاوت مأذون در دادرسی های کنونی
۱۵۶	قضاوت از میان ردان واجد شرایط زیر انتخاب می شوند
۱۵۸	آیا اجتهاد در قاضی مأذون کافی است
۱۵۹	ولایت برای مجتهد
۱۵۹	ولایت مجتهد و قاضی مأذون
۱۶۰	مجتهد و تفویض انشای حکم
۱۶۲	قضاوت در عصر غیبت و قضاوت مجتهد باشند
۱۶۵	قضاوت در عصر غیبت
۱۶۵	قاضی ظالم
۱۶۷	قضاوت در جمهوری اسلامی
۱۶۷	آیا علم برای قضاوت کفایت می کند
۱۶۸	حق و عدالت، مبنای قضاوت، دیدگاه قرآنی
۱۶۸	احقاق حق و عدالت با ابزار قضاوت
۱۷۰	امبانی قضاوت
۱۷۱	نظارت بر قضاوت
۱۷۲	چکیده کتاب، نکاتی آموزنده
۱۸۷	منابع مراجع

مقدمه

ای نام تو بهترین سرآغاز بی نام تو نامه کی کنم باز

الحمد لله رب العالمین و صلی الله علی سیدنا محمد و آله الطیبین الطاهرین، سیما بقیه الله

فی الارضین و لعنة الله علی اعدائهم اجمعین من الآن الی قیام یوم الدین

خدا را تو سپاس میگویم. زبانم قاصر و ناتوان است از حمد ستایش تو

آنچه را که اینجانب نگاشته، حقیر در آینه باورخود رقم می‌زند کتاب چهارم من است یا نام (عدالت و قضاوت در اسلام). آنچه را که در توان و بضاعت خود به سخنان نهایی تعبیر می‌کنم در حقیقت آغازی است برکنجه نوشتارهایی که همزمان با فعالیت‌های من راهیان امروز و به‌ویژه نسل فردا دانشجویان اهل علم دیگر رقم می‌زنند.

اما چرا این کتاب در این زمینه نوشته شده؟ از آنجایی که اعتقاد دارم سلامت و امنیت جامعه اسلامی و حتی غیراسلامی، استقرار عدالت و پاسداری از حقوق عموم مردم و همچنین اعتقادات و مقدسات آنان به وجود و سلامت یک دستگاه قضایی بستگی دارد و چنانچه یک قوه قضائیه در جامعه‌ای وجود نداشته باشد و یا یکی از این مناسب و یا ناشایستی مدیریت آن را عهده‌دار گردند قطعاً نظم و ستیم - فساد و ... رواج پیدا کرده و حتی حقوق اولیه و به حق پایمال می‌گردد و نظم و انضباط جامعه مختل می‌شود.

لذا در این رابطه چنانچه به تاریخ اسلام در زمان معصومین نیز گذر کنیم از زمان پیامبر اسلام (ص) (صدر اسلام تاکنون) همه جامعیت و حکومت‌های مختلف دستگاه قضایی داشته‌اند. لذا در یک حکومت اسلامی نیز باید برای حل فصل دعاوی یک دستگاه قضایی دایر گردد ولی در این رابطه که یک حکومت اسلامی خاصه (شیعی) چه شخصی و یا گروهی شایستگی انجام امورات قضایی را دارند و جای بسی تأمل و شناخت بیشتر است.

چرا که این دستگاه قضاء باید عدالت اجتماعی را که همان مساوات اقشار مختلف مردم در مواجهه، کلیه امکانات عمومی و در برابر قانون است رعایت نماید و این عدالت اجتماعی یکی از دو عامل اساسی در جذب قلوب مردم به سوی اسلام خواهد بود چرا که در عصری که اسلام از

حداقل‌ترین امکانات تبلیغی و ارتباطات جمعی برخوردار بود توانست با ندای عدالت اجتماعی و مساوات همگان را به خود جذب کند.

بنده حقیر یقین دارم عدالت اجتماعی مکمل قضاء در اسلام است و قضاء در اسلام از این باب دارای اهمیت است که در ردیف اول مسائل اسلام و تعبیراتی نیز در لسان ائمه اطهار(ع) شده است. بدیهی است نگاه صنفی، یک سو نگر و تعصب‌گرا به مسائلی که از منظر علمی راه‌حل دارد اشتباه فاحش محسوب و محکوم به شکست است، و می‌بایست در بررسی علمی ضمن توجه به ریشه‌های گوناگون بحث، مسائل جدید را با تکیه بر موازین علمی و اسلامی تبیین و صرفاً در موقع اجرای تاعده علمی به مصلحت اندیشی‌های حکومتی مبادرت نمود.

در این پژوهش جنبه‌های گوناگون و متنوع موضوع از سه منظر حقوق داخلی، حقوق بین‌المللی و حقوق اسلام به‌طور مختصر و مستوفی ارائه می‌گردد، امید است، این تلاش مقبول نظر اهل فن و دوستان این قبیل مباحث قرار گیرد.